

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 252

TELEFON 25-67

POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, ponedeljek 7. novembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Govora Adolfa Hitlerja in Hessa

Nemčija ne želi vojne in je pripravljena na prijateljsko sporazumevanje z vsemi, zahteva pa brezpogojno spoštovanje svojih naravnih pravic in svojega režima

BERLIN, 7. novembra. V soboto je bila v Reichenbergu slovesna vključitev dosedanje Sudetske nemške stranke v Nacionalno socialistično stranko Nemčije. Ob tej priložnosti je imel Hitlerjev namestnik Rudolf Hess govor, v katerem se je dotaknil tudi mednarodnih vprašanj, zlasti glede zahodnih demokracij in osl Rim-Berlin. Včeraj je pa bil v Weimarju deželni kongres nacionalnih socialistov, katerega je počastil s svojim obiskom tudi vodja in državni kancelar Adolf Hitler. Tudi Hitler je govoril o zunanji politiki. Njegov govor so poslušali po radiu tudi izven Nemčije in londonski listi so ga kljub nedeljskemu počitku objavili v posebnih izdajah, kar dokazuje, s kakšnim zanimanjem slede Hitlerjevemu izjavljanju.

HITLERJEV GOVOR

V svojem govoru v Weimarju, je Hitler dejal med drugim: Tisto, kar smo doživevali v nedavni preteklosti in se zdi kakor čudež, je bil le zaslužen sad dela. Uroda nas je nagradila za naše delo enako, kakor je kaznovala Nemčijo za njeno postopanje l. 1918., ki se je krčevito zanašala na tistega starega gospoda iz Amerike (Wilsona), ki ji je ponujal spoznanje miru, pri katerem ne bo ne premaganecv ne zmagovalcev. Toda ko je zaupanjem v te obljube odložila orožje, so jo naučili, da je demokracija v teoriji nekaj drugega kakor demokracija v praksi. Niti ena danih obljub se ni izpolnila. Ako se še vedno pojavi kje kak parlamentarec, ki trdi, da Nemčija ni spoštovala mednarodnih dogovorov, mu je mogoče odgovoriti, da je najstrašnejša prekršitev obljub vseh časov bila zagrešena nad Nemčijo. Mogoče mu je odgovoriti, da se ni izpolnila niti ena od vseh onih slavnih 14 točk (Wilsonovih).

O OBOROŽEVANJU IN MIRU

Nacionalni socialisti nikakor nečemo trditi, da je to, kar smo doslej dosegli, že idealno stanje, po katerem hrepenimo. Važna naloga, ki smo si jo zadali, je vzgajanje izbranega vodstva stranke iz naraščajo. Nadaljnja važna naloga je skrb za oboroženo silo domovine. Kot miroljuben človek hočem ustvariti Nemčiji tako obrambo, ki bo prisilila tudi druge, da postanejo miroljubni. So ljudje, ki se hudujejo na ježa in mu zamerijo, da ima bode. Toda ti ljudje bi bolje storili, da bi ježa pustili na miru in se ga ne bi dotikali. Ni znano, da bi jež kdaj koga napadel, razen ako je bil on sam napaden. Tudi mi ne zahtevamo nič drugega, kakor da se nas nihče ne dotika. Nočemo, da se kdo zaletava v našo državo, da nas moti pri našem delu in pri pravici do življenja. Mi ne zahtevamo nič drugega kakor samo tisto, kar zahtevajo tudi drugi za sebe. To so pojmi, ki bi jih morale demokratske države absolutno razumeti. Demokratske države govore vedno o enakopravnosti in o pravicah malih narodov. Ako je tako, čemu se potem jeze, ko zahteva enake pravice tudi veliki nemški narod? Vse naše oboroževanje zato ne služi nobenemu drugemu cilju, kakor samo poudarjanju zahteve po enakopravnosti.

PRAVICE NEMČIJE

V takem duhu je orientirana tudi vsa zunanja politika tretje Nemčije. Nemčija se je približala onim državam, ki so prišle, boriti se za enake pravice. Ako se sedaj pregledajo rezultati takega dela, ni mogoče reči drugega kakor: Sodite sami, ali ni ta politika rodila vprav ogromne rezultate! Ako tuji listi pišejo, da bi bili mogli Nemci vse to doseči tudi brez oboroževanja in s prijateljskim sporazumom, potem jim le treba povedati, da Nemčija do l. 1933. tudi ničesar drugega ni počela, kakor skušala to storiti. Dol-

gih 15 let se je samo razpravljalo. Tudi sedaj je Nemčija pripravljena na vsak sporazum z vsakomur, toda pod nespremenljivim pogojem, da se v nobenem primeru ne kršijo naravne pravice Nemčije. Lepo je tudi govoriti o miru med narodi in razorožitvi, toda gledati je treba z nezaupanjem na tvarno razorožitev in odložitev orožja, dokler se ne doseže tudi razorožitev dosedanjega duha. Ta duh misli, da je treba razločevati med demokracijami in totalitarnimi državami. Toda v totalitarnih državah se ne razpolaga s tujimi narodi, se ne kritizirajo njihovi režimi in se ne hujska na vojno. V demokracijah pa vse to ni prepo-vedano.

HESSOV GOVOR

V Reichenbergu je dejal Hess med drugim, da je bilo mogoče doseči v Sudetih nemško pravico samo zato, ker je postavila Nemčija nasproti tujim silam svojo silo pravice. Vemo, da so v tujih državah ljudje, ki bi bili rajši izžvali strahovito vojno, kakor da bi dobili sudetski Nemci

svojo pravico. Kako so Beneš, Finkelstein (Litvinov), Churchill in razni Edeni zakričali, ko je Hitler zahteval to pravico! Toda tokrat so zgrešili svoj cilj. Upajmo, da si nikoli več ne bodo opomogli. Toda popolnoma izključeno to ni, kajti v parlamentarnih državah se položaj lahko naglo menja. Še je dosti bojnikov proti pravici. Zato se moramo v bodoče še bolj oborožiti, kajti hujskači na vojno lahko vsak trenutek dobe oblast v svoje roke in nihče ne ve, kdo bo v teh državah (Anglija, Francija) čez pol leta vladal. V Nemčiji bodo načela nacionalnega socializma odločilna tudi še čez 50 in 100 let. Zato pa mi ne bomo uničevali narodov, ki imajo drugačne oblike vladavine kakor mi. Toda prav tako ne bomo dovolili, da bi bili uničeni mi zaradi tega, ker žive v drugih državah politiki, katerim naš režim ne ugaja.

NEMČIJA NOČE VOJNE

Nemčija je dovolj močna, da se obrani pred vsakomur in da obrani nacionalni socializem. Svet ve, da mi ne hrepenimo po vojni. Mi si želimo miru. Država Adolfa Hitlerja ne rožlja s sabljo. Ako pa bo treba, bomo storili svojo dolžnost za Nemčijo in vodjo. Nemški vojak je oborožen z najmodernejšim orožjem. Nad njim je najmočnejše letalstvo. Ob njem pa stoji vojak fašistične Italije, ki je vezan z njim z istimi idejami, skupnimi interesi in prijateljstvom obeh velikih vodij, ki se je izkazalo v težkih dneh in tudi ob razsodbi na Dunaju.

Italijanski pogoji Franciji

PRIHOD POSLANIKA FRANCOISA-PONCETA V RIM. FRANCIJA NIMA NA KONTINENTU NIČESAR ISKATI, NA SREDOZEMSKEM MORJU PA SME RAČUNATI SAMO Z ITALIJANSKO DOBROHOTNOSTJO

RIM, 7. novembra. Novi francoski poslanik na dvoru kralja Italije in cesarja Abesinije, Francois-Poncet je danes prispel v Rim. Njegovo imenovanje pomeni dejansko priznanje aneksije Abesinije s strani Francije. Francois-Poncet prihaja v Rim z nalogo, da doseže zblizanje in sporazum z Italijo, kako težavno bo njegovo delo, pa dokazuje članek v listu „Relazioni italiani“, ki pozdravlja Francois-Ponceta s sledečimi ugotovitvami: Italijansko-francoski odnosi bodo ostali še dalje taki, kakršni so, čeprav pošilja Francija v Rim poslanika in delegacije. Ker bi Francija rada sklenila z Italijo podoben dogovor kakor ga je Anglija, je treba naglasiti, da Italija za tak dogovor ne čuti nobene potrebe, kakor tudi ne, da bi se izkopal iz prahu za vselej pokopani sporazum iz l. 1935. Francija nima danes ničesar več iskati na evropski celini, na Sredozemskem morju

pa more računati samo še z dobrohotnostjo Italije, a pozabiti ne sme, da je tudi ključ Črna morja v italijanskih rokah. Med Sicilijo in Libijo stoji barikade Pantelerie in Lampeduza, kakor je pot med rtom Passerom in Sueskim prekopom pod nadzorstvom italijanskega Dodekanesa. Vprašanju Tunisa, ki je sedaj bolj aktualno kakor kdajkoli prej, je treba dodati še vprašanje Džibutija in tarif v Sueskem prekopu. Pogoji za nove odnose so sledeči: popolno razumevanje italijanskih interesov s strani Francije, nova orientacija v zunanji politiki z odpovedjo pogodbe s sovjetsko Rusijo, priznanje pravic vojskujoče se stranke generalu Francu, popolna prekinitev vseh zvez z republikansko Španijo in očiščenje Francije vseh elementov, ki rovarijo proti Italiji. Toda to kar se v resnici dogaja v Franciji, povzroča samo zavlačenje razčiščenja teh vprašanj do neskončnosti.

Pakta štirih še ne bo

GOVORICE O SKLENITVI PAKTA ŠTIRIH VELESIL IN SREDOZEMELJSKE ZVEZE SO PO ITALIJANSKI SODBI ŠE PREURANJENE.

RIM, 7. novembra. Havas poroča: Stanek angleških in francoskih državnikov, ki bo od 23. do 25. t. m. v Parizu, vzbuja mnogo komentarjev tudi v Italiji. Tako posveča temu sestanku uvodnik tudi Virginio Gayda v »Giornale d'Italia«, v katerem pravi, da bo ta sestanek le naravni nasledek zadnjih evropskih dogodkov, ki terjajo, da Francija in Anglija proučita

novi mednarodni položaj in določita svojo novo orientacijo. Toda Gayda pravi, da so govorice o sklenitvi pakta štirih velesil še preuranjene, prav tako so pa preuranjene tudi vse vesti o pripravljanju neke sredozemelske zveze. Vendar obstaja upanje, da bosta Anglija in Francija spoznali resničnost novega položaja in da bosta krenili na nova pota.

Zapiski

Vztrajnost Lloyda Georgea

Član angleške zbornice sir Henry Page Croft je ostro napadel Lloyda Georgea, češ da je najprej zakrivil, da so prišli sudetski Nemci pod Češkoslovaško, potem pa nima dovolj moralne višine, da bi to priznal in bi bil rajši povzročil vojno v tej nesrečni deželi, kot da bi priznal svoje napake.

Francoske skrbi

Optimist: Iznajdljivost in tehnično znanje gospoda Reynauda nam jamčita, da bo storil vse, kar se bo dalo, za ureditev financ. (»L'Epoque«).

Glas vpijajočega v puščavi: Trenutno težko stanje financ je en vzrok več, da posežemo za njih rešitev po virih, ki jih zahtevamo od velikih premoženj in od onih, ki izvažajo kapitale.

Škodoželjnost: Če bi bili časi taki, da bi se lahko smejal, bi to storil, ko je moral Marchandau odstopiti, ker je imel podoban program, kot je bil moj, ki mi ga je odklonil senat. (Blum v »Populaire«).

Nova ruska odlikovanja

Predsedništvo Vrhovnega sveta SSSR je odobrilo te dni uredbo, s katero se uvajata v Sovjetski Rusiji dva nova reda. Eden se naziva »Za srčnost« in ga bodo delili mornarjem za pogum v boju proti sovražnikom SSSR v vojni ali pa v borbi proti teroristom in vohunom v mirni dobi. Osebe, odlikovane s tem redom, bodo dobivale od države po deset rubljev mesečno in bodo imele pravico do brezplačnega voznega listka na cestnih železnicah vseh sovjetskih mest. Drugo odlikovanje je »Za zasluge v boju« in ga bodo dobili lahko tudi civilisti za uspešno sodelovanje z vojsko. Ti odlikovanci bodo dobivali od države po pet rubljev mesečno in imajo takisto pravico do brezplačnega voznega listka s tramvajem.

Francija se preusmerja

Od 377 ranjenih prostovoljcev internacionalnih brigad, ki so dospeli v vlakom v Port-Bou na francosko-španski meji, je Francija dovolila dostop na francosko ozemlje le svojim lastnim državljanom, ki jih je bilo 69 po številu.

Nemške gospodarske težave

V prvih mesecih 1938 je nazadoval izvoz Nemčije za pol milijona mark. Tudi v septembru se je izvoz zmanjšal. Priključitev močno industrializirane Avstrije in Sudetov, ki potrebujejo mnogo surovin, sta še povečali gospodarske skrbi Nemčije. Merodajni gospodarski krogi ne prikrivajo, da novi vzhodni ter balkanski odjemalci Nemčije še dolgo ne zadoščajo nemški potrebi po izvozu. (»Temps«).

Trst je veliko v Me a ovem izgubil

Od srede septembra, odkar je prišlo do političnih komplikacij in mobilizacije v Češkoslovaški, je prenehal izvoz češkega blaga skozi tržaško luko. Izguba važnih železniških zvez po monakovskem sporazumu tudi ni oživila prometa med Čeko in Trstom. Vse to silno neprijetno čutijo v Trstu, ker je tam češka trgovina zavzemala eno četrtino prometa. Velike količine iz južne Italije za Čeko namenjenih limon so obtičale v Trstu. Zaradi vsega tega tam že komaj čakajo, da bo po normalizaciji razmer na Češkem promet v tržaški luki zopet oživel.

Zapuščeni Břeclav

Češko obmejno mesto Břeclav je šlo 16.000 prebivalcev. 70% je bilo Čehov. Po zasedbi je zbežalo 12.000 ljudi na Češko. Mesto je sedaj prazno, samo SA patrolje se sprehajajo po zapuščenih ulicah.

Maribor, 7. novembra.

Avstrijski in sudetski problem sta povzročila v ideologiji nove Nemčije izčiščenje narodnostnega načela in ga zblížala z istimi smernicami, ki jih je določil pokojni ameriški predsednik Wilson kot podlago za premirje na frontah svetovne vojne in novo ureditev Evrope. Ali je bilo to izčiščenje ideologije naravni razvoj ideoloških hotenj ali le nasledek nemških stremeljenj po nemških ozemljih izven raja, trenutno ni odločujočega pomena. Po naravnem zakonu vztrajanja je nova Nemčija sedaj prisiljena, to načelo zagovarjati, ker bi sicer tudi sama sebi podrla podlago, na kateri je dosegla priključitev 10 milijonov Nemcev in 100 tisoč km² ozemlja. To pa pomeni za Evropo veliko olajšanje, kajti tudi njen teritorialni ekspanziji so postavljene na ta način meje, čez katere ne more, obenem je pa določen postopek za sedanje in bodoče reševanje vseh podobnih problemov.

Temu svojemu, sedaj jasno izkristaliziranemu načelu je ostala Nemčija zvesta tudi kot razsodnica v češkoslovaško-madžarskem sporu. Po zanesljivih informacijah je bilo ona tista, ki je preprečila razparceliranje Slovaške in Karpatske Ukrajine in dosegla, da je vsaj v glavnem zmagalo narodnostno načelo, kajti po istih zanesljivih informacijah je Italija skoraj do zadnjega zagovarjala madžarske zgodovinske in imperialistične zahteve. Ona je bila tudi kriva, da je morala Nemčija v skupnem razsodišču od svojega načela dalje, kakor je sama hotela. Ob sklepu dunajskega razsodišnega postopanja navzočni časnikiarji so poročali, da je bil nemški zunanji minister v. Ribbentrop slabe volje in da je madžarskemu zunanjemu ministru vitez Kanyu le hladno stisnil roko, dočim se je od češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Chvalkovskega poslovil zelo iskreno. Smejal se je samo italijanski zunanji minister grof Ciano, ki kot zastopnik Italije še ni čutil tako zavestno odgovornosti, ki izhaja iz narodnostnih načel, ki so postala odločujoča za novo Nemčijo in bodo gotovo tudi za novo Evropo. Toda zdaj se, da se tudi Italija ne bo mogla dolgo upirati novemu razvoju, ki je vendar najbolj logičen nasledek tistega nacionalizma, ki ga je pričel prvi oznanjati kot dogmo prav italijanski fašizem.

Da torej ni zmagalo do vseh nasledkov narodnostno načelo v razsodišču med Češkoslovaško in Madžarsko, je kriva v prvi vrsti Italija, krive pa so tudi posebne narodnostne razmere, ki jih je razsodišna konferenca našla na dosedanjem ozemlju Slovaške in Karpatske Ukrajine. Te razmere so nasledek tisočletne nadvlade Madžarov nad Slovaki in Ukrajinci ter sistematičnega pomadžarjevanja njihovega narodnega ozemlja. Meja med kompaktnim prebivalstvom sosednih narodnosti tu ni izrazito začrtana, ampak segajo selišča drugih v druge. Razen tega otežujejo razmejitev še mesta, ki so bila v prejšnjih časih potujčena, čeprav leže sredi strnjene narodnega ozemlja. Toda ako so se postavili Nemci na stališče, ki so ga zagovarjali v Sudetih, da rezultatov raznarodovanja s strani Čehov v zadnjih 20. letih ne morejo priznati, potem tudi rezultatov madžarskega potujčevanja Slovakov in Ukrajincev s strani Madžarov ne bi bili smeli priznati! Ako ni moglo veljati kot podlaga češkoslovaško štetje iz leta 1930, po isti logiki tudi ne bi moglo madžarsko iz l. 1910. Razen tega bi se bilo treba postaviti glede mest na edino pravilno stališče, da pripadajo državi tiste narodnosti, na katerem ozemlju stoje, pa če je tudi njihovo prebivalstvo mešano ali deloma tuje. Mestno prebivalstvo ni trdno, to prebivalstvo prihaja in odhaja ali izumira, zato za pripadnost neke pokrajine kot celote nikoli ne more biti odločujoče, ako hočemo, da bo narodnostno načelo ostalo čisto.

Poleg tega bi se morali nazadnje postaviti na stališče, da bi mogla biti v pokrajinah, kjer se dve narodnosti zajedata druga v drugo, potegnjena samo tedaj pravična meja ločnica, ako bi ostalo na obeh straneh ena k o število tuje narodnosti. Pri sporih med velikimi in malimi narodi pa bi bilo poleg tega pravično tudi to, da bi se, kjer ne gre drugače, ohranilo malemu narodu večje ozemlje. Tak majhen narod težje pogreša kvadratni kilometer svoje zemlje, kakor velik 10 ali še več kvadratnih kilometrov.

Vse to se pri razsojanju na Dunaju žal

Bukareštanski posvet

V BUKAREŠTI STA RAZPRAVLJALA KRALJ KAROL IN KNEZ NAMESTNIK PAVLE O VAŽNIH AKTUALNIH VPRAŠANJH

BUKAREŠTA, 7. novembra. V soboto so bile v Bukarešti važne konference med Nj. Vel. romunskim kraljem Karolom II., Nj. Vis. jugoslovanskim knezom namestnikom Pavlom, romunskim zunanjim ministrom Petrescu-Comnenom in drugimi osebnostmi. O teh posvetovanjih je bilo izdano sledeče uradno poročilo: »Danes, 5. novembra, je bila v kraljevem dvorcu v Bukarešti konferenca Nj. Vel. kralja Karola II. in Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, katere se je udeležil tudi romunski zunanji minister Petrescu Comnen. Na konferenci so se pretresala stališča glede na splošni politični položaj. Pri tej priliki se je vnovič ugotovila popolna skladnost mnenj o vseh vprašanjih, ki so se razpravljala. Pokazalo se je, da je sodelo-

vanje obeh držav čvrstje in tesnejše kakor sploh kdaj doslej.« Po konferenci je dal kralj Karol II. poročevalcu londonskega »Daily Expressa« izjavo, v kateri je naglasil, da je kar se tiče Romunije, v njej dovolj prostora za vse narode in vse države, da sodelujejo pri njenem gospodarskem dvigu. Kar se tiče ugiibanj o možnostih revizije mej na Balkanu, pa naglašja, da je Romunija vedno kazala razumevanje za težnje svojih narodnih manjšin. Brez pritiska od zunaj je uveljavila poseben manjšinski statut in narodne manjšine v Romuniji nimajo nobenega vzroka za pritožbe. Kralj Karol in knez Pavle sta bila včeraj na lovu v bližini Temišvara, od koder se knez namestnik vrne v Beograd.

Horthy v Komarnu

VČERAJ JE PRIŠEL V ZASEDENO SLOVAŠKO OZEMLJE TUDI DRŽAVNI UPRAVITELJ NIKOLAJ pl. HORTHY.

BUDIMPEŠTA, 7. novembra. MTI poroča, da so madžarske čete doslej po predpisu in načrtu zasedle vse ono ozemlje odstopljenih delov Slovaške, ki je bilo določeno za zasedbo do 7. t. m. Zasedanje tega ozemlja se je izvršilo povsod v miru in redu. Prebivalstvo je postavilo četam povsod slavo loke in jih obsipalo s cvetjem. Danes dopoldne so pa pričele madžarske čete zasedati predele na osrednjem slovaške meje. Zasedle bodo Sučenec in Rimsko Sobo. Včeraj je vkorakal na konju in v polni uniformi na izredno slo-

vesen način v Komarno tudi državni upravitelj Nikolaj Horthy na čelu čet, kjer ga je pozdravil ministrski predsednik Imredy, obkrožen od članov celokupne vlade. Daj ga je pozdravi tudi komarnski župan. Horthy se je zahvalil za sprejem in nato so zbrane čete pred njim defilirale. Slovesnosti se je udeležila tudi njegova žena.

BUDIMPEŠTA, 7. nov. Min. predsednik Imredy si je ogledal včeraj ozemlje, ki ga je odstopila Češkoslovaška in sprejel v Komarnu nemško odposlanstvo, kateremu je izrazil svojo hvaležnost Hitlerju.

še v nekaj dneh. Najbolj sta uničeni mesti Miagi in Iivate. Tam je tudi največ mrtvih in ranjenih. Cela ni ostala niti ena hiša. Vlada je poslala v potresno ozemlje vojaške čete in ostalo pomoč hudopripradnemu prebivalstvu, ki je ostalo brez strehe in večinoma tudi brez hrane.

Zmaga vlade na Poljskem

VARŠAVA, 7. nov. Včeraj so bile v vsej Poljski volitve v sejm. Kljub veliki abstinenici od volitev so potekle v miru. Volitev se je baje udeležilo 70%, torej več kot pri prejšnjih volitvah v sejm. Vladna skupina je nedvomno zmagala.

MUSSOLINI O ŠPANJI

RIM, 7. nov. Mussolini je sprejel včeraj 200 španskih učiteljev in učiteljic, ki so dalj časa studirali razne fašistične uredbe. Duce je dejal v svojem govoru, da bo Španija kmalu čisto španska in nacionalistična.

S FRONTE OB EBRU

BURGOS, 7. nov. Na fronti ob Ebru so včeraj iztrgali nacionalisti republikancem vas Bonisanat. Preden se je umaknil, je sovražnik vas zažgal.

NEMŠKI OBISK V BUKAREŠTI.

BUKAREŠTA, 7. nov. Iz 5 častnikov, 100 mož in ladijske godbe »Emdena« se stoječe nemško odposlanstvo se je podalo včeraj na povabilo bukareške nemške kolonije v Bukarešto. V Bukarešto so bili prisrčno sprejeti. Obiskali so pokopališča nemških junakov in grob neznanega vojaka. Zvečer je bil ples, na katerem je sviral ladijska godba.

NEMCI V ITALIJI.

NAPOLI, 7. nov. Nemške ladje KdF (Kraft durch Freude) so prispele včeraj v Napoli, kjer so jih oblasti prisrčno sprejele. Nadaljevale bodo svojo pot proti Siciliji in potem v Benetke.

KONEC RAZSTAVE CESARJA AVGUSTA.

RIM, 7. nov. Ob prisotnosti Mussolinija, diplomatskega zbora in druge prominence so slavnostno zaključili razstavo, ki so jo lani otvorili o priliki 2000-letnice rojstva rimskega cesarja Avgusta. Razstavo je obiskalo milijon ljudi. Slavnost se je končala z manifestacijo za Mussolinija in fašizem.

juridičnimi termini povedano: treba je zakonu dati tudi poslovnik. Nemški znanstveniki so sloveli nekoč po svoji izredni temeljitosti, morali bi tudi sedaj vzeti tako temeljito v roke svojo novo sankcionirano teorijo in jo določiti do vseh podrobnosti. Ako bi se potem ta načela uporabila brez obzirov za vse, bi res utegnili dobiti — novo Evropo.

Volivno gibanje

Dr. Stojadinovićev tretji volivni govor

Včeraj je na zborovanju JRZ v Petrovgradu v Banatu govoril ministrski predsednik in uvodoma dejal, da so bile gospodarske razmere pred njegovo vlado slabe. Njegov prvi posel je bil, da se znižajo davki. Na srečo tudi ni bilo poplav in suše, tako da se lahko reče, da na vladi niso ljudje, ki bi imeli smolo. Dr. Stojadinović je dejal, da tudi v bodoče ne bo dovolil, da bi naključje določevalo ceno kmetijskim proizvodom ter bo vlada zato zgradila silose za žito. Poleg tega je treba rešiti še veliko vprašanj: vsa vprašanja, ki so v zvezi z omejitvijo prometa nepremičnin, vprašanja agrarnih interesov, dobruških dobrovoljcev in še druga. Pri koncu je dr. Stojadinović dejal, da ni človek, ki ostaja na pol poti ter da njegov boj pozna samo zmago.

GOVOR DR. KOROSČA.

Na shodu JRZ v Paračinu v Srbiji je govoril notranji minister in dejal, da je sedaj gotovo, da bosta dve listi, za tretjo — Ljotičevo — pa še ni gotovo, če jo bodo postavili. Dr. Korosč je dejal, da se tudi JRZ hoče s Hrvati razgovarjati, vendar kot enako praven partner v popolni svobodi. Govoril je tudi o komunizmu in JNS ter dejal, da je JRZ že od vsega začetka eminentno nacionalistična stranka. Zmaga JRZ je gotova. To pa ni dovolj, ker mora biti sijajna, veličastna in ogromna. Za mandate se prav nič ne boji, ker zakon tako in tako daje dve tretjini vseh mandatov.

Tretji opozicijski kandidat v Celju? V Celju in predvsem v okolici se vzdržujejo vesti, da bo kandidiral na listi dr. Mačka tudi g. Ivan Kronovšek iz Orle vasi.

Namestnik g. Prekorška, kandidata JNS na dr. Mačkovi listi, bo g. Košak, župan iz Zabukovice, socialist.

Kandidature v Šmarju pri Jelšah. Na listi dr. Mačka bo za slovensko združeno opozicijo kandidiral Jevšnik Franc, kmet v Kozjem, a njegov namestnik bo Karel Drofenik, kmet od Sv. Križa pri Rog. Slatini. Socialisti ne bodo postavili kandidata, isto tako ne JNS.

Kandidati JRZ v Sloveniji. Za dr. Stojadinovićevo listo so že definitivno določili kandidate v obeh slovenskih volivnih okrožjih. Poleg notranjega ministra dr. Korosča, ki bo kandidiral v Ljubljani mestu in okolici, bo kandidiral min. dr. Krek v Krškem, senator dr. Kulovec v Novem mestu in bivši poslanci Gajšek v Dravogradu, dr. Klar v Dol. Lendavi in dr. Koče v Črnomlju. Med drugimi bodo kandidirali v Brežicah župnik Tratnik, v Celju župan Mihelčič, v Gornjem gradu Matija Steblovnik, v Mariboru levi breg Žebot in Spindler, v Ptaju Marko Kranjc, v Šmarju pri Jelšah dr. Ogrizek, v Kamniku Ivan Strcin, v Kranju Janez Brodar in v Logatcu Franc Gabrovšek.

Opozicijske kandidature v Mariboru levi breg. Kdo bo kandidiral poleg dr. Miloša Vauhnika se še ne ve, ker je na mestu dr. Goriška ml. določen po sporazumu med socialisti in JNS socialist.

Samo ena solokandidatura JNS v vsej državi? Vse opozicijske skupine so se sporazumele, da dobijo predsedniki strank v enem okraju solokandidaturo. Za JNS in njenega predsednika Petra Živkovića je bil določen negotinski okraj. JNS bo tudi v drugih okrajih, kakor v Sloveniji, najbrže povsod imela samo paralelne kandidature.

Volivni pakt zagrebške JNS z dr. Stojadinovićem. »Jutro« je v sobotni številki poročalo, da dr. Demetrovićevih ljudi in vseh članov JNS, ki se na Hrvatskem ne strinjajo s politiko vodstva stranke, niče ne mara. Včeraj pa je agencija »Avala« objavila, da je bil dosežen volivni pakt med zagreb. JNS in dr. Stojadinovićem.

Borza. Curih, 7. novembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.745, London 20.9925, New York 441, Milano 23.20, Berlin 176.55, Praga 15.15.

Vremenska napoved. Milo, mirno vreme, na gorah jasno in toplo, v globokih nižinskih zasekah ponoči mrzlo.

Mala Belgija govori

V dneh, ko se dokončuje usoda Češkoslovaške, dobivajo češki listi in uglednejši politiki ter javni delavci iz Belgije mnogo pisem, v katerih je brati marsikaj, kar ni zanimivo in poučno samo za Čehoslovake, temveč tudi za vsakogar, ki razmišlja o današnjih dneh in bodočnosti. Nekaj primerov: „Za tiste, ki priznavajo drugo veličnost kakor je veličina sile in ozemlja, ni izšla Češkoslovaška iz te krize manjša. Vaš narod je v njej zrasel.“ „Sledil sem razvoju češkoslovaške drame s stisnjenim grlom, toda verujem v vroče, sokolje domoljubje, ki bo znalo, braniti se pred nevarnostjo. Kvišku srca!“

„Narod češkoslovaški, krasen si in mi te občudujemo za trdo preizkušnjo, ki si jo moral prestati, in za žrtve, ki si jih moral dati. Ali tvoja domovina, lepa in močna, povede svoje zvešče otroke v silno in jasno bodočnost.“ „Da bi mogla vaša vlada ustvariti novo državo, složno in enotno v svoji moči, modrosti in lepoti!“

„Ne spodobi se izrekati češkoslovaškemu narodu sožalje. Predvsem zato, ker se bo veliki narod svetega Vavilava prerodil in zmagal, in pa zato, ker nas v srcu teži mnogo večja žalost: bol zaradi izgube časti evropske in latinske kulture.“

„...mi mladi Belgijci, katerih zemlja je l. 1914 spoznala krutost invazije, z globokim ogorčenjem zasledujemo nesrečo vašega pogumnega naroda. Naj Češkoslovaška, rešena notranjega sovražnika, raste in uspeva v složni enotnosti vsega ljudstva!“

„Mi v Belgiji vemo, kaj se pravi živeti ob boku močnih in kaj doživlja država, ki mora žrtvovati del svoje samostojnosti...“

Inteligenti in šolanci

Gotovo je, da je pojem »intelligence« preširok, pa tudi preohlapen, da bi si mogli pod njim kaj določnejšega predstavljaniti. Pod tem imenom združujemo navadno neko vrsto ljudi, ki so si pa sami med seboj toliko različni, da je res težko »metati vse v en koš« in jih poimenovali kot neko homogeno enoto. Priredniki inteligenčnih slojev naroda so si po svoji pomembnosti za narodno življenje, važnosti položaja, ki ga zavzemajo v narodnem organizmu in po vrednosti dela, ki ga opravljajo, tako daleč drug od drugega, da moramo nujno razlikovati »šolance«, ki jih prištevamo k inteligenci pač zato, ker so se izšolali, in resnično inteligenco, razumništvo, kateremu pripadajo samostojni, zreli, plodoviti osebnosti, posamezniki, ki tvorijo takojmenovano »vrhno« plast ali »sol« naroda. Da je pojem »intelligence« netočen in neizrazit, govori za to tudi dejstvo, da nam nobena stvar ne more briniti, imenovati inteligenčnega tudi kmečnega ali kakršnega koli »preprostega« človeka, ki je po svojih življenjskih izkušnjah, svoji naravni nadarjenosti in zrelem pojmovanju življenja prav tako zaključena in samostojna osebnost kakor marsikateri šolaneč. Prav tako pa je tudi res, da takšen nešolani inteligent lahko mnogo več koristi narodnemu občestvu s svojo eksistenco n. pr. na vasi, kakor marsikateri šolanci, katerih življenjsko delo je za narod nepomembno in ki jih je narod v svojem zdravem čutu za stvarno življenje imenoval »jaro gospodo«.

Preizkušnja nove avtomobilske ceste na Grič

V petek popoldne je posebna komisija zženirjev in strokovnjakov z največjim avtobusom mariborskega Mestnega avtobusnega prometa preizkusila novo zgrajeno avtomobilsko cesto mimo Griča do Vrbana. Avtobus je brez vsakih težav vozil mimo Lorenčiča proti Vrbanu in pod Perkovičim posestvom mimo Pošvega gradiča do Arbeiterjevega posestva na vrh Griča. Komisija je ugotovila, da je novo zgrajena avtomobilska cesta sposobna tudi za največji avtobusni promet, kar bo prav gotovo mnogo koristilo razvoju tujeskega prometa na Griču in Vrbanu.

Iščimo v svojih porazih prvine svojega bodočega uspeha. (Bradshaw.)

Novice

Klic po poštenju in čutu odgovornosti

NAJVAŽNEJŠE VPRAŠANJE NAŠE SVOBODE JE RED V GOSPODARSTVU — IZIGRAVANJE Z DEMOKRATIČNIMI NAČELI NE MIKA VEČ — ZAŠČITA DOMAČEGA DELA

Danes, ko smo sredi volilne borbe, ne bo odveč, da posamezni deli našega družabnega in predvsem gospodarskega mozaika opozarjajo na sebe. Potrebno je to največ zaradi tega, ker je borba slej ko prej ostala na ozkem skupinsko-političnem terenu in gre tako rekoč mimo vseh logičnih in neizpodbitno resnih življenjskih interesov, tako posameznika, kot celote.

Neresno je v dvajsetem letu svobodne domovine stopati pred narod z devizo unitarizma ali federalizma, pri vsem tem pa puščati v nemar edini in najvažnejši problem naše »svobode«, to je red v gospodarstvu, preslišati klic po poštenju in odgovornosti na narodovi blaginji.

Zavedati se je treba, da je zločin po tej poti zapravljati narodovo zaupanje, ubijati njegov idealizem in živi patriotizem. Nepregledna bo škoda na kompaktnosti narodne samozaveesti, če se pravočasno ne boste zavedli, da ne boste nikogar rešili z visokoletečimi frazami politične ideologije, kajti to ljudstvo, pred katerega stopate, hoče več! Danes ni čas, ko naj volivec pomaga »osebi« do prestiža, danes hoče pomagati sebi in vidi v parlamentu in svoji parlamentarni delegaciji tisto, kar je videlo francosko ljudstvo v svojem konventu in njega članih. To se z drugimi besedami pravi, da se narod to pot vrača k pravi demokraciji in da je čas tak, ki ne dopušča nobenega kolebanja.

Stari načini izigravanja demokratičnih načel za osebne koristi ne vlečejo več in poslanski mandat ni sinekura, ki jo narod nekemu podarja. Ne pozabite na globoke vzroke, ki so dovedli do rojstva demokratične ideje in vrnite ji ono etično veličino, ki ji danes žal manjka.

To so osnovni problemi tako zvane krize parlamentarizma, ki jih je med drugimi imel priliko čutiti na svojih ramenih tudi današnji obrtnik. Brez pretiravanja se mo-

ra trditi, da spada tudi on med važne gospodarske činitelje ter da je poleg svojega kulturnega poslanstva pomenil visoko aktivno postavko narodne konstruktivnosti.

Vsak obrtnik je borec in to v vsaki tudi tako zvani konjunkturi dobi. Boj za napredek je njegov »raison d'être«, v kateri je vsako popuščanje korak nazaj. To si velja zapomniti! Nikakor ni pravično puščati ga na milost in nemilost gospodarskemu izkoriščanju, nastopajoči progresivni proletarij za račun moderne racionalizacije.

Obrtnik nikoli ni bil konservativen, že po prirodi ustvarjanja je to nemogoče — ne more pa dovoliti, da se ponovno uvajajo stare fevdalne metode materialnega absolutizma in to zaradi pogrešne miselnosti o neki manjvrednosti, obrtnika, ki je prepričan, da bi ob zadostnem razumevanju poklicanih faktorjev zamogel na široko odpreti vrata vsakemu napredku.

Ce danes postavljamo zahtevo, da mora iz države ves prekodimenzionalni tuji kapital, delamo to v dobri veri, da bi ob pravičnem pojmovanju narodovih resničnih potreb ne prišlo do tolikšne infiltracije tujega kapitala, ki je parazit na našem narodnem telesu.

Zahtevamo, da se nas zaščiti pred popolno proletarijizacijo, da se nam da možnost sodelovanja v vseh panogah narodnega gospodarstva in to s čim večjim moralnim in materialnim deležem.

Zahtevamo, da se ukinejo vse svoboščine za inozemska podjetja. Obdavčitev istih naj se vrši po istih principih, ki so merodajni za domača podjetja. Nam se naj da možnost širokega razmaha in z ustreznim socialno zakonodajo položaj, ki nam gre! Narodna zavest in državljanska zamozavest bo s tem postoterenjena.

Tone Uršič, Celje.

Izredna glavna skupščina JUU

V nedeljo se je vršila v Zagrebu izredna glavna skupščina Jugoslovanskega učiteljskega združenja. Kakor znano, je bilo redno letno zborovanje zaradi premočne opozicije predčasno zaključeno in mnogo točk dnevnega reda je ostalo nezaključeno. Glavni odbor je kljub splošni prepovedi zborovanj izposloval dovoljenje, vendar se je moralo zborovanje kolikor mogoče skrajšati in čimprej končati. Predsednik Dimnik je poudaril, da se naj spriči izrednih prilik opustijo vsi govori in debate, zaradi česar so na zborovanju razpravljali le o najnujnejših zadevah, predvsem o proračunu, ki znaša 1.8 milijona din ter je za 300.000 din manjši od sedanjega. Proračun kakor tudi vsi ostali predlogi in sklepi so bili sprejeti z veliko večino (300:4), kar je značilno, če se upošteva, da je opozicija na rednem zborovanju razpolagala s 129 glasovi. Zborovanje je trajalo samo četrt ure in je bilo najkrajše v zgodovini JUU. Delegati so se z večernimi vlaki razšli, člani glavnega odbora pa so ostali v Zagrebu, kjer bo danes seja glavnega odbora.

Slovenska beseda ob 20. obletnici osvobodjenja v Slovenjgradcu

Nad vse zanimivo dogodivščino je doživel v Slovenjgradcu neki akviziter, ki je prišel ponuditi nekemu tamkajšnjemu obrtniku slovensko tiskano besedo. Trgovina je imela slovenski napis, napisi po izlozbi so bili slovenski; saj kupuje v trgovini okoliško prebivalstvo, ki je 100% slovensko; kar se pravi, da govori slovenski jezik in ne govije našo slovensko besedo.

„Kaj, slovenski tisk mi prinašate?“ se je začudil trgovec. Zdelo se mu je nekaj neverjetnega. „Veste kaj,“ je nadaljeval, „jaz že govorim slovensko, da bi pa jaz bral slovenske časopise in knjige, tako daleč še pa nisem! Jaz berem in kupujem samo nemške liste.“

Ko mu je akviziter povedal, da je dolžan podpirati tudi slovensko be-

sedo, če živi od denarja, ki mu ga prinašajo slovenski okoličani in slovensko slovenjgraško prebivalstvo, mu je nemško misleči purgar pokazal vrata.

Dogodka ne bi napisali, če ne bi bil izraz tega, kako je še po 20 letih osvobodjenja v Slovenjgradcu. Treba bi bilo na take obrtnike in trgovce opozoriti slovensko čuteče prebivalstvo. Trgovec, ki živi od slovenskega življa in sovraži našo besedo, pač ni vreden, da ga podpira slovensko prebivalstvo.

Gospodarstvo celjske mestne občine

Zaključni račun o gospodarstvu mestne občine celjske obsega poslovno leto od 1. aprila do zadnjega marca in je bil te dni dokončno urejen. Izdatki in dohodki so znašali v lani sestavljenem proračunu 14 milijonov 997 tisoč 663 din. Zaključni račun pa izkazuje dohodkov 17.077.005,76 din, izdatkov pa 16.228.814,40 din, torej 848.191,36 prebitka. Med izdatki zavzemajo osebni izdatki obč. gospodarstva (uslužbenci, policija, upokojenci, funkcij-ska doklada in reprezent. izdatki župana) okrog 2.300.000 din (osebni izdatki mestnih podjetij in ustanov (elektrarna, plinarna, klavnica, vodovod, pogrebni zavod, avtobus) c. 736.000 din, materialni izdatki občine (prevozi, pisarniški material, razsvetljava, vzdrževanje poslopij, tehtnic, tržna uprava i. dr.), članarina Savezu gradova (2.000 din), Tujsko-prometni pisarni (1.000), Županski zvezi (1.000), vzdrževanje policije (180.256 din), gasilskih čet (282.768), šol, obrestovanje in amortizacija dolgov (2.043.145), gradba, vzdrževanje, popravila zgradb in regulacije (1.069.033), veterinarstvo in kmetijstvo, ljudsko zdravje, socialno skrbstvo (844.668), trgovina, industrija, obrt, pospeševanje turizma, obdelava obč. zemlje, gozdov i. dr. — skupaj torej materialni izdatki preko 6 milijonov. Materialni izdatki mestnih podjetij in ustanov pa nad 7 milijonov 300 tisoč. — Dohodkov je bilo največ iz prihoda obč. doklad, taks, tržnine, gozdov, mestnih podjetij.

o. Ob 20-letnici Malgajevega pohoda na Koroško se je vršila v Ljubljani akademija koroških legionarjev. Čisti dobiček je namenjen članom in njihovim rodbinam.

o. Akad. slikar B. Jakac je otvoril razstavo svojih del v Jakopičevem paviljonu, s katero proslavlja 20 let plodnega umetniškega dela.

o. Vzoren narodnjak Josip Druškovič, trgovec in posestnik v Slovenjem Gradcu, je umrl. Udeleževal se je v mnogih narodno-obrambnih organizacijah in je bil po prevratu prvi slovenski župan v Slovenjem Gradcu.

V restavracijo na Boču je bilo vloženo. Po odhodu dosedanjega restavraterja z Boča je ostala planinska restavracija brez varuha. To priliko je uporabil neznan zlikovec in ponoči vlomil. Vlomilec je skušal priti tudi v klet do vina, kar pa se mu ni posrečilo. Podružnica SPD Poljčane je, boječ se, da bi čez zimo nepridipravi bočke postojanke do kraja ne izropali, namestila začasnega varuha.

o. Tramvaja sta trčila v St. Vidu nad Ljubljano. Eden uslužbenec si je polomil nekaj reber, drugi pa roko. Škoda znaša okoli 18.000 dinarjev.

o. Postojanke na Boču brez oskrbnika. Te dni sta odšla z Boča zakonca Jermanova, ki sta nad 7 let oskrbovala postojanke podružnic SPD Rogaška Slatina-Poljčane in šentjurske kmetijske šole. Jermanova sta prevzela znano Ferenčakovo restavracijo v Slov. Bistrici. Splošna želja je, da Boč tudi čez zimo ne ostane brez oskrbnika.

o. Slepjarja in izsiljevalca Stanka Zupana iz Kranja, ki se je izdajal za kontrolorja planinskih koč, za pisatelja planinskega »Vodiča«, za banovinskega referenta in novinarja, so aretirali orožniki na Polževem pri Višnji gori.

c. Policija je ovadila sodišču brivskega vajenca 18letnega Ivana B., ki ga je poslal mojster petkrat z 200 dinarji na davčno upravo, pa si je fant denar vsak mesec obdržal, polo pa nepodpisano vtaknil do drugega meseca v predal. Mojster tega ni opazil in šele davčni urad ga je z opominom radi dolga 1000 din opozoril na tatvino. Ivan je vzel še iz torbice neke gospe, ki se je prišla bit, 180 dinarjev, radi česar ga je mojster odpustil, policija pa fanta ovadila drž. pravdnistvu.

c. Dve predavanji. Danes ob 20. bo v risalnici mešč. šole predavanje g. dr. St. Gogala o domači vzgoji, v petek pa v Narodnem domu predavanje štabnega polkovnika g. Dragoljuba Mihajloviča o probou solunske fronte.

c. Nova telefonska centrala v Celju je bila nameščena v soboto na pošti za krajevni promet. Prejšnja je bila iz Maribora in reparacijsko blago, sedanja je iz Zemuna in poljskega sistema. Druga mesta dobivajo avtomatične centrale, stare aparate pa Celje, čeprav bi bilo tudi že vredno in potrebno modernega aparata.

c. Zanimiv obisk pošarskega koncerta. V soboto zvečer so priredili pošarji koncert in po koncertu zabavo s plesom. Toda orkester je odigral koncertne točke prazni dvorani, ker so prišli Celjani le na ples.

n. Kralj poklonil cerkvi zvon. Kralj Peter II. je daroval cerkvi v Postuši velik zvon. Ob priliki izročitve je bila lepa svečanost.

n. Vrhove Lovčena je pokril sneg, ki ga je precej, vendar promet med Boko Kotorsko in Cetinjem še ni oviran.

Mati: »...poleg tega je tudi tako mukalična!«

Snubec: »Nič zato, poročim jo kljub temu!«

Maribor

Maribor v pohorskem razpoloženju

LEPO USPEL „POHORSKI DAN“ — ŽILAVI POHORSKI DRVARJI SO POKAZALI, KAKO TEŽKO JE NJIH DELO, KI SI GA LAJSAJO Z VE-
DRO PESMIJO IN POHORSKO ŠEGAVOSTJO.

Včerajšnja nedelja je potekla v znamenju Pohorja. Po ulicah so se že v zgodnjih jutranjih urah sprehajali vrli Pohorci, ki so prišli ob svojem prvem prazniku na prireditvi „Pohorski dan“. Mariborčani so z zanimanjem pričakovali prvo tovrstno prireditev. V tem pričakovanju se niso razočarali, ker je pohorska prireditev zelo lepo uspela. Prebit je led in „Pohorski dan“ bo postala tradicionalna vsakoletna mariborska prireditev. Spored „Pohorskega dne“ je bil pester in je trajal ves dan. Dopoldne je bil po mariborskih ulicah na 1300 m dolgi progi tek pohorskih mladeničev z dolgimi in lepo okrašenimi debli na ramah. Po pet žilavih Pohorcev je tekalo s 180 kg težkimi debli od starta do cilja. Zmagala je skupina št. 3, ki so jo sestavljali Franc Jarc, Josip Jurič, Anton Sagadin, Avgust Lešnik in Franc Strmšek, vsi iz Morja pri Framu. Po končanem teku je bila zanimiva povorka pohorskih drvarjev. Na več vozeh so prikazali svoje vsakdanje težko delo in svoje drvarske izdelke. Na ulicah je bila ogromna množica ljudi,

ki je z zanimanjem sledila teku in povorki. Popoldne so bile drvarske tekme. Pri žaganju debel posamič sta si bila najresnejša nasprotnika brata Anton in Peter Sinreich iz Fale. Zmagal je Anton. V žaganju v dvoje sta vedno zmagala imenovana brata in si na mah osvojila simpatije gledalcev. Pri tesanju plohov je zmagal Anton Papež iz Framu, pri štajerskem tesanju pa Franc Stern iz Gradišča pri Framu. Zelo zanimivo je bilo tudi sekanje debel. Prvi nagradi si delita favorit dneva Anton Sinreich in Franc Cvirn. Med posameznimi tekmovalci so igrali mali harmonikarji g. Vilka Sušteršiča. Tekme so bile zelo značilne za naše Pohorje in je samo škoda, da ni bilo s strani Mariborčanov večjega odziva. Prireditvi, ki je zahtevala toliko žrtev in truda, je bila vredna mnogo večjega obiska. Med gledalci smo pogrešali mnogo oseb, ki so neposredno ali posredno zainteresirani na Pohorju in njegovem življenju. Zvečer je bila v vseh prostorih Uniona posrečena pohorska trgatev s pristno pohorsko veselico.

Svečanost bivših monarjev

V soboto zvečer je Zdrženje bivših mornarjev v Mariboru pri Novem svetu lepo proslavilo 20-letnico osvobodjenja in svobodnega Jadrana. Proslavo je vodil predsednik g. Josip Povodnik, ki je po uvodnem pozdravu orisal razvoj znanega upora naših mornarjev v Boki Kotorski. Mornariška svečanost se je končala s prijetnim prijateljskim večerom.

Proslava mariborskih grafikov

Včeraj dopoldne je bilo v Delavski zbornici v Mariboru slavnostno zborovanje tukajšnjih grafičarjev v spomin 70-letnice slovenske grafične organizacije. Zborovanje je vodil predsednik mariborskega poverjenišstva Z. o. SGRJ g. Janko Duha. Po njegovih pozdravnih besedah je pevski zbor »Grafike« zapel pozdravno pesem, nakar je o delovanju mariborskih črnih umetkov poročal tajnik g. Janko Krajšek. Mariborsko poverjenišstvo šteje 150 članov. Od leta 1921. do 1937. je tukajšnja organizacija za svoje članstvo izdala 15.408.847 dinarjev. Stedili sta poročili predsednika prosvetnega pododseka g. Pavla Vokača in predsednika kluba pomožnega grafičnega delavstva g. Antona Milodraža. V imenu centrale SGRJ v Zagrebu je go-

voril g. Andrija Mišak. Zborovalce je v imenu mestne občine pozdravil magistratni direktor g. Rodošek, v imenu mariborskih novinarjev g. Golouh, g. Pirc v imenu ZKD, g. Kravos v imenu NSZ, g. Čeh za Delavsko zbornico, g. Presl za »Vzajemnost« in Horvat za stavbinske delavce.

Jubilej skladatelja Schönherja

Te dni slavi znani dirigent in skladatelj g. Maks Schönher 40letnico glasbenega udejstvovanja. Njegovo ime je tesno povezano z glasbenim življenjem obdravske metropole. Jubilar je že 13 let kapelnik priljubljene železničarske godbe. V 40 letih je vodil že preko 1000 koncertov s prav lepimi uspehi. Slavljenec je znan tudi kot skladatelj. Uglasbil je mnogo slovenskih pesmi, ki so izvajane doživele lepe uspehe. Njegova dva sinova hodita tudi po poti svojega očeta in sta visoko spoštovana v evropskih glasbenih krogih.

Pred polno zasedeno unionsko dvorano je priredilo Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev v soboto v proslavo jubilarja lep večer, na katerem je imel slavnostni govor urednik g. Viktor Eržen. V imenu društva se je jubilarju zahvalil g. Edvard Perko, ki je

vidno ganjenemu slavljenju izročil diploma z lepim darilom. Za pevsko društvo »Krilato kolo« je čestital g. Ed. K. Kren in predal lično diplomu. Jubilar se je vsem iskreno zahvalil. Koncert, na katerem so igrali več znanih jubilarjev skladb, je v vsakem oziru lepo uspel.

m. Lep večer Maistrovih borcev. Zveza Maistrovih borcev v Mariboru je imela v soboto zvečer v Narodnem domu družabni večer, ki je v vseh ozirih zelo dobro uspel. Čisti dobiček prireditve je namenjen revnim Maistrovim borcem.

m. Pavel Heričko umrl. V soboto je umrl znani mariborski pekar 72letni Pavel Heričko, ki je nedavno slavil 50letnico svojega obrtnega udejstvovanja.

m. Zveza Maistrovih borcev se zahvaljuje vsem, ki so z udeležbo ali kakor koli dvignili uspeh sobotne prireditve v Narodnem domu.

m. Radio propaganda v Dravski ulici. V neki hiši v Dravski ulici postavlja znani stanovalec svoj radio na odprto okno takrat, ko bruha iz eterskih valov tuja propaganda. Ne koncerte, samo razne govore vsiljuje ta gospod ljudem na ulici, kar naj oblast prepreči.

m. »Šola in dom« ima občni zbor v sredo, 9. nov., v mali dvorani Narodnega doma ob 20. uri. Na dnevnem redu je tudi predavanje prof. Bizjaka: »Stiki med šolo in domom«.

m. V muzeju je strašilo? Profesor Aleksander Koprivc je nekoliko po polnoči prijavil stražniku na Trgu svobode, da je slišal v prostorih muzeja v gradu sumljiv ropot in žvenketanje šip. S stražnikom sta takoj preiskala vse prostore, pa nista ničesar našli.

m. Transport delavcev za Francijo je v soboto dopoldne odšel na sezonsko delo. V transportu je bilo okoli 40 delavcev in delavk, ki so šli iskat v Francijo dela in kruha.

m. Tatvina v Unionu. Iz garderobe v Unionu je včeraj nekdo ukradel drvarju tekmovalcu na »Pohorskem dnevu« Josipu Juriču iz Morja pri Framu celo obleko. Tatvino je oškodovanec prijavil policiji.

m. Ukradeni kolo. Delavcu Ivanu Živku s Pobrežja je neznan storilec včeraj ukradel izpred gostilne Pavšič na Pobrežju popolnoma novo kolo.

m. Otroci zažgali poslopje. V gospodarskem poslopiju rudarja Urha Šipka v Mežici so se otroci igrali z vžigalicami in zanetili seno. V hipu je švignil iz poslopja plamen, ki je gospodarsko poslopje do tal upepelil.

m. Pes je ugriznil na Koroški cesti pred hišo št. 53 10-letnega učenca Stanka Maučiča iz Studencev. Dobil je več ugrizov na desni nogi.

* Na Oplenac in v Beograd! Poklonitveno potovanje s posebnim vlakom »Put-

nika« od 30. novembra do 2. decembra. Vožnja iz Ljubljane le din 220.— Takojšnje prijave in vse potrebne informacije pri »Putniku« Maribor-Celje-Ptuj.

* Vsi gostinski podjetniki, ki se bavijo s tujskim prometom, se sestanejo na poziv Državne gostinske zveze dne 24. in 25. nov. na Sušaku. Obravnavala se bodo vsa najbolj važna vprašanja, ki se tičejo gostinstva in turizma. Polovična vožnja na železnici je dovoljena. Vsa podrobnejša pojasnila dobe zainteresenti pri pristojnih zruženjih.

* Nabavljalna zadruga tekst. del. r. z. z o. z. Tržaška cesta 1, Maribor, vabi vse svoje članke in tekstilne uslužbenke, da pridejo na prvi izredni občni zbor, ki se bo vršil dne 20. nov. 1938 ob 9. uri predpoldne v dvorani g. Furlana. Tržaška cesta 1. Dnevni red: 1. otvoritev in pozdrav predsednika, 2. volitev zapisničarja in dveh overovalcev, 3. prečitavanje zapisnikov zadnjega občnega zbora in sestanka, 4. poročilo predsednika, 5. likvidacija zadruge, 6. sprememba zadružnih pravil, 7. volitev nove uprave, 8. volitev razsodišča, 9. slučajnosti. Če ob navedenem času ne bi bilo zadostno število članov, se vrši občni zbor eno uro pozneje z istim dnevnim redom v istem lokalu ne glede na število navzočih. Samostojni predlogi se morajo javiti pisмено 8 dni pred občnim zborom. Pravico glasovati za likvidacijo, voliti novo upravo in biti voljeni imajo samo polnopravni člani zadruge. — Načelstvo!

* Učiteljsko mariborskega okrožja proslavi 20letnico Jugoslavije z jubilejnim koncertom 19. novembra, ki ga izvaja Učiteljski pevski zbor »Emila Adamiča«.

* Danes bo podal dr. Karel Ozvald v Ljudski univerzi dvajsetletni obračun našega pedagoškega delovanja.

Nočna lekarniška služba: Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg, t. 22-70; Dvorna lekarna pri Sv. Anehu, Glavni trg, tel. 20-05.

Kino

* Grajski kino. »Velike norosti«. Pavla Wesely, Rudolf Förster. Film, poln ljubezni in hrepenenja.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek: Zaprt.

Torek, ob 20. uri: »Pokojnik«. Red D. Veličastno ljudsko opero »Aida« pripravlja mariborska opera v Skrbniškovi režiji in pod vodstvom kapelnika Herzoga. »Aida« je že po svoji tragično in zgodovinsko zasnovani vsebini, zlasti pa po višku vznesenosti Verdijevih skladb, kakor tudi po veličastnosti uprizoritve največje glasbene delo, ki je bilo kdaj uprizorjeno na odru mariborskega gledališča. Krstna predstava l. 1871 v Kairu tega Chislansonijevega-Verdijevega dela je bila v proslavo sueškega prekopa.

Kultura

Režiser Žižek pripravlja Matička

V nedeljo dopoldne sem obiskal režiserja Fr. Žižka na odru ptujskega gledališča, da ga povprašam, kako daleč je že z Linhartovo veseloligro »Matiček se ženi«, s katero hoče Ptujsko dramsko društvo otvoriti letošnjo sezono. Bilo je še nekaj časa do začetka vaje, zato sva se lahko pogovorila o tem in onem. Brez velikega uvoda sem začel:

»Zakaj začnete prav z »Matičkom«?

Slovenski režiserji so navadno začeli svojo kariero s tem, da so nam predstavili kako tuje delo, ki je bilo zunaj že igrano in preizkušeno. Jaz pa hočem začeti z našim domačim delom. Naše avantgardistično gledališče gradi svoje delo predvsem na domačem repertoarju in zato hoče začeti z našo prvo stvarjo in navezati na začetek slovenskega dramskega ustvarjanja. Od Matička bo šla pot dalje do Cankarja in najnovejših. Sicer pa Matiček ni izgubil prav nič na svoji aktualnosti. Tudi zato ga hočem postaviti na oder! Aktualen je, kakor je bil za časa Linhart, ali še bolj za časa pravega njegovega avtorja Beaumarchaisa! Zdi se mi tudi, da je Matiček najprimernejši, da z njim Dramsko društvo proslavi svojo petindvajsetletnico!

»Ali ste se držali tesno Linhartovega teksta«?

V glavnem gotovo. A vedeti je treba, da je Linhart Beaumarchaisovo komedijo pri-

redil za takratne slovenske razmere; mnogokaj, česar cenzura ne bi dovolila, je izpustil, posebno one Figarojeve stavke, ki so v Franciji vzbudili tedaj tolikšno navdušenje. Zato sem tu in tam segel v original, posebno pa izpopolnil Matičkove monologe. Pridal sem igri kratak uvod, ki sem ga zgradil po onem mestu, ko pravi Matiček, da je bil večkrat v Ljubljani v gledališču in je videl igrati Figarojevo svatbo. Mislim, da bo na ta način prišla osnovna ideja Matička mnogo bolj do izraza.

»Kako ste ga zrežirali? Slišal sem pomislke, da Matička ne bo mogoče kakor ste Breskov cvet«.

»Seveda, točno. Vsako delo režiram iz njega samega. Ne priznam stila, saj nisem futurist ali kaj podobnega. V Matičku je problem: Matiček često prekorači rampo in oder postane ljudska tribuna, zato sem napravil most v publiko; s tega mostu bo govoril Matiček svoje monologe, tu se bo vršila poroka, in sploh vse, kar se obrača na publiko neposredno. Na odru sem napravil majhen vrtilni oder, kamor sem postavil najpotrebnejše rekvizite. Tako mi bo mogoče podati občudovanja vredno igrivost, ki odlikuje Matička, in česar ne more oder, ki je utesnjen po statičnih kulisah. Sicer se v glavnem držim realističnega izražanja, le v nekaterih scenah preide igra v grotesknost, n. pr. pri poroti,

saj sodniki niso več živi ljudje kakor Matiček, marveč pojmi, ideje, s katerimi se Matiček bojuje.

»Kako ste zadovoljni z igralci, z mestom, z odrom«?

Razmere, v katerih delam, niso rožnate. Priznam. Ptujsko gledališče nima subvencij, zato ne bom mogel postaviti na oder vsega tako, kakor bi hotel. Tudi nam ni oder zaradi kina, ki je nameščen v gledališču, stalno na razpolago. Igralci so amaterji, sicer zelo sposobni in nenavadno marljivi, toda vsak je čez dan zaposlen in prihaja na vajo utrujen. A odlikuje jih nekaj, kar premaga vse: delajo z ljubeznijo in velikim zagonom.

»Kako so sprejeli naši igralci vaš način podajanja in kako ga bo po vašem mnenju sprejela naša publika, ki je navajena le konvencionalnega teatra«?

Igralcev prav nič ni ovira novi način. Nasprotno, še večjo možnost izživljanja čutijo. Kajti jaz polagam pažnjo predvsem na igralce, ne pa mogoče na kulise ali kaj drugega. Ker avantgardistično gledališče gradi predvsem na ljudski glumi, zato je popolnoma naravno, da bo lahko uspelo v majhnih mestih prav tako kakor v večjih. Se celo bolje. Saj tu ni ljudi, ki bi bili prenasčeni s kulturo in civilizacijo, in še poznajo dobro ljudsko predstavljanje. Posebno v Ptuj, kjer imate v najbližji okolici, to je v Lukarji, ohranjene še stare domače igre obustu in drugih prilikah. Mogoče bo pri prvi ali drugi igri prehod nekoliko težak, a ta se bo izgubil, da ljudje sami ne bodo ve-

deli kdaj. No, sicer pa vse to boste sami videli in bom videl tudi jaz.

»Kdaj bo premiera«?

»V torek, osmega novembra. Obenem bo to proslava petindvajsetletnice delovanja Dramskega društva, ustanove, ki je četrto stoletje delovala izključno na nacionalni podlagi in je mnogo pripomogla, da se je slovenstvo v Ptuj tako utrdilo in poglobilo. Kakor vidite, bo to tudi nacionalna slavnost, sicer tiha, a tem pomembnejša.

»In vaš nadaljnji program«?

V začetku decembra bomo dali na oder Cankarjevega »Hlapca Jerneja« v moji dramatičiji, z njim se bo Ptuj poklonil Cankarju ob dvajsetletnici njegove smrti! Nato sledi dramatičija vaših »Lukarjev«, potem Nušičev »Narodni poslanec«, Remčeva »Magda« in kot zaključek originalna slovenska komedija, napisana na temelju naših narodnih legend in sploh narodnega blaga. Kakor vidite, izključno naš domači program. V tem vidim naš rešitev. Bolj se moramo okleniti tega, kar imamo sami, to spoznati in vzljubiti, šele v drugem redu naj pridejo na oder tuje stvari!

V tem se je približala ura deseti: iz garderobe je bilo slišati igralce. Zahvalil sem se za pojasnila, g. režiser pa me je ljubeznivo povabil, da prisostvujem vaji. Že prvi dve dejanji, ki sem ju videl, sta mi pokazala, da bo uprizoritev Matička velik dogodek za Ptuj.

A. Ingoliš.

Sport

Deveto kolo državnega prvenstva

Tudi deveto kolo državnega prvenstva nam je prineslo presenečenja, med drugimi tudi ugodno presenečenje, da je naš zastopnik v ligi prinesel prvo točko s tujega igrišča domov. Ljubljana je radi zmage zemunske Sparte padla začasno sicer na zadnje mesto, vendar pa izgleda, da se bo sedaj obrnilo na boljše. Preseneča malo tudi zmaga oslabljenega Gradjanskega nad Haškom, ki je zdrknil že na četrto mesto. BSK je v Splitu rešil eno točko ter še vedno krepko vodi na čelu tabele. Zemunska Sparta je upravičila svoj delni uspeh proti Hajduku z zmago nad Slavijo (V) na tujem terenu. Sarajevska Slavija pa je sigurno odpravila beograjsko Jedinstvo. Gradjanski (S) je po trdem odporu klonil pred Jugoslavijo v Beogradu. Poročila pravijo, da so vse tekme minile v redu ter nam ni treba pričakovati tokrat nobenih protestov. Rezultati so sledeči:

BASK:Ljubljana 1:1 (1:1).

Ljubljana je prišla že v 2. min. po Janježu v vodstvo, v 29. min. pa je Šarič ta BASK-a izenačil. Ljubljana je imela

v prvem polčasu mnogo lepih šans za zmago, dočim je imel v drugi polovici nekaj več od igre BASK. Sodil je ss. g. Nikola Popović iz Novega Sada.

Gradjanski (Z):HASK 1:0 (0:0).

Hajduk:BSK 2:2 (1:1).

Slavija (V):Sparta 2:3 (2:2).

Jugoslavija:Gradjanski (S) 2:0 (1:0).

To tekmo je sodil ljubljanski sodnik g. Camernik.

Slavija (S):Jedinstvo 3:1 (1:0).

Tabela izgleda po devetem kolu sledeče:

BSK	9	7	2	0	23:7	16
Jugoslavija	9	6	1	2	17:9	13
Gradjanski (Z)	9	6	0	3	24:8	12
HASK	9	5	1	3	22:13	11
Hajduk	9	3	4	2	19:13	10
BASK	9	3	3	3	14:14	9
Jedinstvo	9	4	1	4	18:20	9
Slavija (S)	9	3	2	4	15:17	8
Gradjanski (S)	9	3	1	5	11:26	7
Slavija (V)	9	2	1	6	16:21	5
Sparta	9	1	2	6	9:26	4
Ljubljana	9	1	2	6	7:21	4

Podzvezno prvenstvo

Dočim je včeraj mariborska skupina popolnoma počivala, se je v vseh ostalih skupinah nadaljevalo prvenstvo, med rezultati preseneča zmaga Bratstva nad SK Kranjem ter hazenska zmaga Celja nad Jugoslavijo. Vse tekme so tokrat potekle v najlepšem redu. Rezultati so sledeči:

LJUBLJANSKA SKUPINA:

Jadran:Kovinar 4:1 (3:0).

Reka:Hermes 4:1 (3:1).

Svoboda:Mars 3:2 (1:2).

Bratstvo:Kranj 2:0 (0:0).

V prvenstvu drugega razreda je Korotan premagal Mladiko s 3:1, Grafika pa Adrijo s 3:0 p. f.

CELJSKA SKUPINA:

V celjski skupini sta se vršili dve tekmi, in sicer **Atletiki:Olimp 1:0 (1:0)** ter **Celje:Jugoslavija 12:0 (4:0)**. Atletiki so zasluženo zmagali nad oslabljenim Olimpom, sodil je ss. g. Lukežič iz Ljubljane. V Jugoslaviji včeraj ni bilo mogoče spoznati moštva, ki je preteklo nedeljo zasluženo porazilo Atletike. Sodil je ss. g. Reimprecht iz Celja.

Po včerajšnjih tekmah vodita v ljubljanski skupini Reka in Bratstvo, v celjski pa Celje in Atletiki.

Kolesarska dirka SK Železničarja

Na 65 km dolgi progi Maribor—Hajdina—Pragersko—Slov. Bistrica—Maribor se je včeraj vršila medklubska kolesarska dirka SK Železničarja, start in cilj sta bila pred stadionom na Tržaški cesti. Startali so le 4 vozači, od katerih sta

prišla na cilj 2. Najboljši čas dneva je dosegel Rozman Oskar (SKŽ) z 2:13.37, drugi je bil Rozman Alojz (SKŽ) z 2:16. Sodoc (Maraton) je radi padca odstopil. Tekmovalci so dosegli povprečno brzino 29 km na uro. Ker je nadzorstvo na progi ugotovilo, da je padec tekmovalca Sodoca zakrivil prvoplacirani Rozman Oskar, je vodstvo dirke slednjega diskvalificiralo, tako da je postal zmagovalec medklubske dirke in klubski prvak SK Železničarja drugoplacirani Rozman Alojz, ki je prejel razpisani pokal in še posebej lepo darilo.

Konferenca zimskih sportnikov

V soboto in nedeljo se je vršila v Ljubljani konferenca zimskih sportnih delavcev, ki jo je sklical JZSS na predlog MFVN. Konference so se udeležili izbrani sportni delavci iz cele države ter zastopniki MFVN in zastopniki ljubljanskih oblasti. Mariborsko podzvezno JZSS je zastopal predsednik g. kap. Gnus. Predloženi so bili referati o notranji organizaciji zimskega sporta v državi, o pripravi za usposobljenje naših tekmovalcev za olimpiado, o prireditvi svetovnega smučarskega prvenstva 1941 v Jugoslaviji ter še o mnogih drugih aktualnih vprašanjih. Vsi referati so bili odlično izdelani, kar je potek konference izredno olajšalo najboljši utis je tudi zapustila pripravljenost MFVN, da po svojih močeh podpre trud in stremljenje JZSS. Končno je bila sprejeta resolucija 12 točk, iz katere je točno razvidno vse, o čemer se je na tej konferenci govorilo. O resoluciji homo poročali v eni izmed prihodnjih števil.

Motorne dirke na Večni poti

Motociklistična sekcija ljubljanske sekcije Avtomobilskega kluba je priredila včeraj svojo prvo prireditev: hitrostno cestno dirko na motorjih, ki je izredno dobro uspela. Žal prireditev ni minila brez nesreč, poleg dveh Zagrebčanov se je pri padcu poškodoval tudi »leteči Kranec« Ludovik Starič. Na startu se je javilo 22 vozačev, med njimi tudi znani por. Glebov iz Maribora. Dirka je bila izborno organizirana, tehnični rezultati so sledeči:

TURNE KATEGORIJE:

Do 125 kub. cm: 1. Fantini Valter (Hermes) na DKW 4:40 ena petinka, 2. Šimenc Dinko (Hermes).

Do 350 kub. cm: 1. Anžur Alojz (Hermes) na DKW 3:55 štiri petinke, 2. Bar Vinko (Ilirija, Kranj).

Do 1000 kub. cm: Vidmar Stane (Ilirija) na BMW 3:37, 2. Glebov Aleksander (MK Pohorje) na Puchu 4:07 dve petinki.

SPORTNE KATEGORIJE:

Do 350 kub. cm: 1. Breznik Dušan (Avtoklub) na DKW 3:37 štiri petinke, 2. Lapajne Jurij (Ilirija).

Do 1000 kub. cm: 1. Šiška Janko (Ilirija) na BMW 3:32 dve petinki, 2. dr. Hribar (MK Zagreb).

Najboljši čas dneva je dosegel zmagovalec v sportni kategoriji Janko Šiška, ki je vozil s povprečno hitrostjo 91.4 km na uro.

s. Boks. Včeraj je gostovala v Zagrebu proti boksarjem Gradjanskega reprezentanca Trevisa, ki je pokazala odlično formo, a je vendarle morala kloniti pred boljšimi domačini. Rezultat je 10:6 za Zagrebčane. Najboljši med vsemi je bil Italijan Egysto Peire, ki je boksar visokih kvalit. Pri razglasenju rezultata v srečanju Argentin—Badel je prišlo do neprijetnega incidenta, ker je bil po nesporazumu med sodniki proglašen napaden rezultat, kar pa se je kmalu pojasnilo ter je bil Badel pravilno proglašen za zmagovalec. — V Beogradu sta se srečala Stevan Jakšić in Francoz Morin. Morin je bil 8 rund v premoči ter je radi tega publika burno protestirala, ko je bila borba proglašena za neodločeno. Razen tega je nastopil Pavlović proti Črncu Clevillu ter je zmagal po točkah, Beograjec Tarana pa je po točkah porazil Osiječana Stelzera.

s. Reprezentanca Anglije bo 9. t. m. prvič igrala z Norvežani v Newcastleu.

Šah

Velemojstrski turnir „Avro“

V Amsterdamu je včeraj pričel velemojstrski turnir, na katerem igrajo poleg svetovnega prvaka dr. Aljehina sami kandidati za svetovno prvenstvo, med njimi oba bivša svetovna prvaka dr.

Maks Euwe in Jose Raoul Capablanca. Turnir, ki je eden najpomembnejših v zadnjih letih, prireja znana nizozemska radio-družba »Avro«. V prvem kolu so igrali: Fine:inž. Botvinnik, dr. Euwe:Keres, Flohr-Capablanca, dr. Aljehin:Reshewsky. V prvem kolu je povzročil poraz ruskega favorita inž. Botvinnika pravo senzacijo. Američan Fine je Botvinnika gladko porazil v znani varianti francoske otvoritve. Dr. Euwe je po mirni igri remiziral z Estoncem Pavlom Keresom. Obe ostali igri sta bili prekinjeni. Capablanca in Flohr bosta bržčas remizirala, dočim ima dr. Aljehin proti ameriškem Poljaku Reshewskemu precej izgledov na zmago. Prekinjene partije se odigrajo danes zvečer, drugo kolo pa jutri. — Turnir »Avro« vzbuja po vsem svetu največje zanimanje, obžalovati pa je, da na njem ne igrajo še nekateri močni predstavniki velemojstrske garde. Velika škoda, da se turnirja ne udeležujeta naš velemojster Vasja Pirc in nemški prvak Eliskases, ki sta v zadnjem času pokazala toliko višino, da povsem upravičeno spadata na ta turnir. To je obžaloval sam bivši svetovni prvak dr. Euwe, ko je pred turnirjem podal izjavo o izgledih posameznih mojstrov.

Ljubljana spet državni prvak?

Včeraj je bila odigrana v Zagrebu med Ljubljanskim šahovskim klubom in zagrebškim Amaterskim šahovskim klubom zelo napeta medklubska tekma, ki je odločila, kdo bo igral v finalu za naslov drž. klubskega prvaka. Ta naslov brani Ljubljana že nekaj let, vendar pa so nekateri napovedovali, da se ji utegne letos zgoditi, da bo morala dati iz rok ta ugledni naslov. Včerajšnja tekma pa je pokazala, da je doslej v naši državi LŠK še vedno najmočnejši ter da Ljubljano lahko imenujemo za najmočnejše šahovsko središče v državi. Po zmagi v Zagrebu igra ta sedaj v finalu Ljubljana in Beograd. Če bi ne nastopil kak izreden slučaj, potem je mogoče že danes reči, da bo Ljubljana spet osvojila naslov državnega prvaka.

LŠK je porazil AŠK v razmerju 5:3. Na prvi deski je Milan Vidmar ml. premagal znanega internacionalca dr. Astaloša, Furlani je premagal Sadija Kalabarja, Šorli Rabarja, Gabrovšek Šubariča, Ciril Vidmar je remiziral s Salingerjem, Šiška z Jermanom, dočim je Sikovšek izgubil proti Liculu, Geržinič pa proti Popoviću. Napeti prireditvi je prisostvovalo mnogo občinstva, zlasti zagrebških kibicev, ki so prireditvi zapustili precej razočarani.

REŠITEV KRIŽANKE ŠTEV. 6.

Vodoravno: korenina, opera, ar, lesa, aga, okarina, Ra, mast, kletar, telo, oko, eremit, mati, ave, jod, ena, Ana.

Navpično: koloratura, opeka, ve, resa, Klemen, erar, Lora, na, ime, et, anatomija, Nagasaki, on, ara, trot, da.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Mojo posebno pozornost so obrnili nase tipi romunske ženske lepote. Ti temni obrazi z orientalskimi potezami so me navdušili, zlasti pa žena policijskega poletnika, gospa Rasti, ki me je kar očarala. Izgledala je kakor kaka odaliska. Razen tete Zine nisem videla nikoli prej tako lepe ženske.

Petra Carpa sem poznala že iz Sigmaringena. Dal si je monokl na oči, da si me je ogledal. Poteze njegovega obraza so bile rahlo ironične, toda dobrohotne. Tudi generala Vladesca sem tu zopet srečala. Pozdravila sva se kakor dobra stara prijateljca. Jon Calinderu seveda tudi ni manjkalo. Trak velikega reda Steaua romanai je imel na njegovih prsih poseben pomen. Odlikovanja ostalih se niso tako ponosno lesketala, kakor so se Calinderujeva.

Vse to me je malo zmedlo, vendar ne tako zelo, kakor sem se prej bala. Navdušeni obrazi vseh navzočih so govorili kakor da je moj prihod za njih vse zares vesel in zadovoljstva poln dogodek.

S postaje smo se odpeljali v metropolitansko cerkev, kjer je bila zahvalnica. V Romuniji se pričenoja vse slovesnosti s službami božjimi.

Peljali smo se v prekrasni modri kočiji s srebrnimi okovi, ki so jo vlekle štiri črni ruski žrebeci z ogromno krivo in repi. Stric je sedel zraven mene. Nando pa nama nasproti. Mama me je bila naučila, da sem se vozila tudi v največji zimi v odprti kočiji, zato

68

sem se čudila, zakaj se peljemo mi v zaprti po obljudenih ulicah. To se mi je zdelo žaljivo za čakajočo množico. Ne oziraje se na mraz so se zbirali ljudje po ulicah in trgih ter nas toplo pozdravljali.

Radovedno sem gledala skozi kristalno steklo v ta novi svet, v to tuje ljudstvo, ki naj bi postalo moje ljudstvo. Trudila sem se na vse načine, da bi čimbolj prijazno pozdravljala, manjkala pa mi je tista spretost, ki se pridobi šele z dolgotrajno vajo.

Tedeum je bil vzvišen obred. V cerkvi je bilo somračno. Toda petje je daleč zaostajalo za tistim, ki sem ga slišala v Rusiji. Sledeč zgledu vernikov, sem prav čisto pokrižala. Toda zdelo se mi je hinavščina. Šele pozneje sem spoznala, da obstajajo v ljudnosti duše, ki niso niti hlomba niti hinavščina, ampak globoko razumevanje resničnih vrednot in prav tako tudi praznih oblik, ki pa so za sosvet vendarle velike važnosti. Tudi v cerkvi sem opazila, da so vse oči uprte vame in zdela sem se sama sebi tako majhna in tako tuja v tuji sredini.

Po cerkvenem opraviu smo se vrnili v kočijo. Zopet množice, zopet vojaštvo in godba, povsod pa romunske in angleške zastave, ki so mi bile tako drage, saj so me spominjale moje angleške rodovine. Ko sem tako sedela med dvema moškima, ki sta mi bila še tako malo znana, me je obšel nepopisen obup. Povsod naokoli je bilo tako glasno, vsi so se tako veselili, samo jaz sem bila tako tuja in sama sredi teh veselih ljudi.

Končno dvor. Voz se je ustavil pred enim izmed vhodnih vrat. Poslopje je bilo enonadstropno in zidano v mešanem slogu. Kralj me je peljal z veliko ceremonijo po glavnem stopnišču v stebričasto dvorano. Po stopnicah je stala belo oblečena šolska mladina, ki je

pela pozdravne pesmi in me obsipala s cvetjem. Bil je lep prizor in stric je bil vidno ganjen.

Tudi tam so bili visoki vojaški dostojanstveniki, državniki, dvorjani in služabniki v uniformah. Za naju določene sobe so ležale desno od velikega stopnišča. Stric me je peljal tja. Vrata so se odprla: moj novi dom. Pogled na za naju čisto novo opremljene prostore mi je vzel še zadnjo moč. Bile so to neprijazne, mrzle, pompozne sobe. Povsod sama okna, vrata in pohištvo. Nikjer prijetnega kamina, nikjer nobenega vabljivega stola, nikjer nobene cvetice.

Kralj me je še enkrat objel, izrazil upanje, da bo postal ta dan začetek sreče, in odšel.

Moj novi dom.

Sedla sem na trdi staronemški stol. Nando me je objel.

»Ali si trudna?«

»Da, malo.«

»O, ta neskončni ceremonii!«

»Da, bilo je naporno, res naporno.«

»Sedaj se pa moraš odpočiti; zvečer bo velika pojedina.«

»Da, velika pojedina.«

Sledilo je še veliko slavnostnih poedin, svečanosti in zabav. Povsod obrazi, obrazi, vedno novi obrazi, prijazni, vstreljivi, smejoči, vendar nobene znane poteze, nobenega zaupnega pogleda; vse tuje, tuje. Nikjer nobene opore, nikjer nobene podpore, samo Nando. Toda tu v Romuniji je bil Nando prestolonaslednik, nečak svojega strica, kateremu se je brezpogojno pokoraval, mož dolžnosti, ki se je posluževal besednega načina strogega kralja.

(Dalje sledi.)

S sodišča**Zaboden muzikant**

V soboto, v noči od 3. do 4. septembra, je popivala večja družba v gostilni »Naš dom« v Slovenski Bistrici. Do pol enajste ure so izpili nekaj litrov vina; takrat so se nekateri dvignili in odšli domov. 36-letni Franc Dubko, ki je rojen nekje na Hrvaškem, pa je začel nagovarjati ostalo družbo, da bi odšli v gostilno Kristine Vernikove v Sp. Novi vasi. Tudi muzikanta Josipa Jereba so hoteli imeti s seboj. Ker se je Jereb branil, mu je Dubko obljubil 30 din, če vzame harmoniko, gre z njimi in jim v Sp. Novi vasi katero zaigra. Dubko je bil malo vinjen in razigrane volje.

Šli so, tudi Jereb s harmoniko. Pri Vernikovi je Dubko naročil liter vina. Ni se mu pa dalo več sedeti. Začel je hoditi oblastno po izbi in kričati. Znenada pa je zgrabil za stol ter ga z vso silo in trdo postavil ob tla, da se je stol strl. Muzikant Jereb je odrinil harmoniko od sebe in vstal.

»Ti Franc, kaj ti je pa napravil stol?« je mirno vprašal Dubko.

Ali Dubko je bil prehudo samozavesten v pijanosti, da bi prenesel tako očitanje. V trenutku se je zagnal v muzikanta. Jereb je pa bil močnejši in prav to je moralo postalo usodno zanj. Potisnil je pijanega Dubka od sebe in ga pritisnil ob steno. Takrat je nekdo med družbo kriknil. Videli so, kako je Dubko potegnil nož iz žepa in zabodel nesrečnega muzikanta v prsi.

Muzikant se je prijel za prsi, obstal sredi izbe in kriknil:

»Jezuskristus, zaboden sem, fertik sem! Vode, vode!«

Nato se je zrušil in izdihnil. Ubijalec pa je planil proti vratom in izginil v noči.

Obdukcija je dognala, da je bil pokojni Jereb zaboden naravnost v srce. Dubko se izgovarja, da je bil pijan in da sploh ni vedel, kaj je napravil. Pravi, da so izpili v Slovenski Bistrici 6 litrov vina, od katerega je spil sam kaka 2 in pol li-

tra. Dalje je tak, da vina ne prenese. Povrh tega se je razburil zato, ker mu je nekdo opsoval hrvaško mater. Priče pa pravijo, da ni res ne glede matere in ne glede njegove pijanosti. Bil je sicer malo vinjen, take sile pa tudi ni bilo. Obtoženi je oženjen in delavec v Slov. Bistrici. Dubko je dobil za uboj 4 leta strogega zapora. Senatu je predsedoval predsednik dr. T. Turato, obtožnico pa je zastopal državni tožilec dr. Miroslav Dev.

„Ubij me, ubij, tu je srce!“

Gabrijela Damiša so prignali pred mali kazenski senat treh sodnikov iz sodnih zaporov. Pred dobrimi tremi meseci je 24-letni fant pomagal posestniku Živku v Zg. Koreni pretakati vino. Šmarnice kaj pada ni manjkalo. Precej pozno popoldne, ko je bil Gabrijel ves zaverovan v delo, se je znenada zdrznil in prisluhnul.

Ne, ni se motil! Doli za Letonjevo hišo je nekdo prav izzivajoče klical: »Auf biks!« Kričanje je pomenilo za fanta toliko kakor klic na korajžo. Pri priči je pustil sod med umivanjem in odhitel z gumijasto cevjo, ki jo je imel v roki, proti kričaču. Pri Letonjevi hiši so mu povedali, da kriči Vičanski. Ker je bil Damiš prepričan, da Vičanski izziva prav njega, je stekel naprej. Naslednji trenutek sta se že ruvala z Vičanskim. Ljudje pri Letonjevi hiši so zaslišali, kako je Vičanski zaklical: »Ubij me, ubij, tu je srce!« ter še neki padec, na kar je bilo vsega konec.

Damiš je petkrat sunil Vičanskega ter mu prerezal sapnik, da je na posledicah izkrevavitve in zadušenja umrl. Vsaka pomoč bi bila zaman. Obtoženec se izgovarja, da ga je hotel Vičanski, ki je bil bojda znani levičar, zabosti. O Vičanskem pa pravijo nasprotno, da je bil miren fant in da je kričal, ker je bil malo vinjen.

Damiš se je moral zagovarjati, da je tri dni za tem zvečer pri posestnici Koserjevi v Sp. Koreni zabodel nekega Lovrenčiča ob priliki pretepa ter ga laže poškodoval.

Po prečitaniu obtožnice in po zaslišanju je bila razprava prekinjena, da se zaslišijo nove priče.

Abesinija je postala zemlja mož

V Rimu in Addis Abebi imajo velike skrbi z vprašanjem, ki so ga sicer predvidevali, toda ne v takšnem obsegu, kakor se je pojavil. V Abesiniji se namreč pojavlja katastrofalno pomanjkanje belih žena in položaj je sleherni dan hujši. V zadnjih šestih mesecih se je naselilo v Abesinijo 10.000 belih mož, toda samo 800 belk. V sami Addis Abebi je 27.136 belcev in le 6.024 belk. To nesorazmerje se stalno povečuje. Nekoliko boljše je razmerje med belci-tujci, ki jih je v glavnem mestu 1.454 z 921 belimi ženami. V celoti je v Addis Abebi zastopanih 26 narodnosti. Zanimivo je, da imajo tudi oženjeni kolonisti svoje žene v Italiji in da delajo v Abesiniji sami. Če jim to očita, se izgovarjajo na podnebje, ki ženskemu organizmu ne prija. Vse dosedanje akcije vlade so se razbile in tudi največje ugodnosti za tiste, ki bi se hoteli v Abesiniji oženiti, nič ne pomagajo. Dekleta nočejo v Abesinijo, ostajajo rajše neporočene in čakajo, da se bo njihov ženin vrnil v Italijo.

× **Bolnišnico za gobavce** gradijo v Združenih državah. Gradbeni stroški znašajo okoli pet milijonov dolarjev. Tu bodo najslavnejši ameriški zdravniki proučevali način zdravljenja te strašne bolezni.

× **Svojevrsen testament** je napisal neki Anglež, ki je umrl leta 1886. V njem je bil namreč napisal, da se mora njegova hiša držati v redu vse do njegovega po-

vratka. In res se v tej hiši dogaja vse tako, kakor da se bo ta čudni mrtvi mož vrnil in kakor da vsak trenutek pričakujejo njegovega povratka.

× **Reševalci ugank in križank** so ustanovili svoj klub v Ameriki. Tamkaj je takih ljudi, ki so v reševanju različnih zagotvetk pravi strokovnjaki, okoli 40.000. V svojem klubu imajo k: žižnico, kjer lahko najdejo odgovore na vsa vprašanja, ki se utegnejo pojaviti pri reševanju. Klub izdaja tudi svoj časopis. Ker izplačujejo ameriški listi za križanke nagrade, zaslužijo ti strokovnjaki letno okoli 5000 dolarjev.

× **Tudi pred 3000 leti** so žene barvale lase, pulile s pincetami nepotrebne dlake v obrveh in se manikirale. To so ugotovili francoski učenjaki, ki so nedavno pripeljali v Pariz nenavadno dobro ohranjeno ženo-mumijo iz Egipta. V sarkofagu so našli tudi celo zbirko ličil, parfemov in drugih dišav.

× **»Davek zdravja«** je že pred 10. leti ponovno uvedla Turčija. Ta davek plačujejo zdravi državljani, znaša pa 20% običajnih davkov. Te prispevke uporabljajo za graditev novih bolnišnic, laboratorijev itd., kakor tudi za izobrazbo mladih zdravnikov. Tega ni priporočati v posnemanje, čeprav nam primanjkuje bolnišnic, nikakor pa ne — davkov!

× **Nov doktorski naziv** so l. 1928 uvedli v Italiji na predlog ministra javnih del. Na naslov so si lahko pridobili dijaki italijanskega in mednarodnega zračnega prava. Imenuje se »dr. zraka« in ima nedvomno svojevrsen — priokus...

MALI OGLASI

GENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Družbe, preklci, dopisovanja in žentitovanski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvolno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga se vposlati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

TOMAŽEVO ŽLINDRO
18 odst. po din 110.— za 100 kg iz skladišča Maribor, vagonke količine po 92 din za 100 kg franko Ljubljana, oddaja Kmetijska družba, Meljska cesta, telefon 20-83. 2299

KER SE JE OPAZILA OSEBA.

ki je pobrala torbico v Stross majerjevi ulici, se opozarja, da jo takoj vrne, ker bo drugače policijsko zasledovana. 2623

Prodaj

Skoro nov
ŠIVALNI STROJ
za din 580.—, 1 omara, 1 postelja napredaj. Koroška c. 6, v trgovini. 2625

Prodaj
KOLO.
Frankopanova 6. Studenci. 2620

Stanovanje

DVOSOBNO STANOVANJE
oddam s 1. decembrom. Erjavčeva 14. 2626

Stanovanje išče

Iščem
SOBO IN KUHNJO
blizu Melja. Naslov v upravi lista. 2621

Službo išče

Iščem nameščenje za
NATAKARKEGA VAJENCA
iz boljše hiše. Zapustil bom hotel »Vajda« zaradi prodaje hotela, učil sem se 1 in pol leta. Nastopiti bi mogel 1. januarja 1939. Govorim več jezikov. Vprašati pri hotelu »Vajda«, Čakovec. 2624

FANT
star 17 let, z malo maturo, išče službe ali uk trgovine ali elektromehanika. — Cenjene ponudbe na upravo »Večernika«. Maribor, pod »Služba«. 2536

Čitajte „Večernik“

TRG. POMOČNICA.

mlada, sposobna in agilna moč, želi radi nevdružnih razmer takoj spremeniti mesto, najraje v Maribor, tudi v pisarno. Za dobro moč in poštenost jamstvo. Uvedene tvrdke se prošjo za od pomoč. Ponudbe na upravo lista pod »Hvaležna moč«. 2619

Pouk

SLOVENŠČINA, NEMŠČINA, ITALIJANŠČINA, FRANCOŠČINA

po lahki, hitri metodi. Individualen pouk. Zajemčen uspeh. Aleksandrova cesta 14-I. Ivo. 2622

Velika industrija kovinske stroke išče

inženirja

strojne stroke s pooblaščenjem in dolgoletno prakso v večjem podjetju. Pismene ponudbe pod 51392 poslati na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9. 2618

Po dolgi in mučni bolezni nas je zapustil naš dobri mož, oče, stari oče, tast, svak in brat, gospod

Peter Pernat

Pogreb bo jutri, 8. novembra, ob 16. uri izpred mrtvašnice na frančiškansko pokopališče.

Žaluoča rodbina Pernat.

Poslužite se vložkov za čevlje

Temeljito in poceni negujete svoje noge s higijenskim

„SETA“
vložki.

Zanimivosti**Smrt za volanom****KOLIKO SO KRIVI NEZGOD VOZAČI IN KOLIKO PEŠCI**

V Nemčiji obratuje danes 3.242.000 motornih vozil, kar pomeni prirastek za skoraj 800.000 avtomobilov v zadnjih dveh letih. Zanimivo pa je, da se kljub silno naraslemu prometu število nezgod ni povečalo, marveč je ostalo v mejah nevezodne statistike v l. 1936., ki izkazuje okoli 8000 mrtvih in 175.000 ranjenih. To je strahotna številka in pomeni, kakor se je izrazil šef prometne policije general Daluete, za Nemčijo vsako leto eno izgubljeno bitko. Pri tem so zelo poučni podatki o vzrokih teh nezgod. Ti izkazujejo, da pada glavna krivda na vozače. 75% vseh nesreč zakrivajo oni, deloma zaradi napačnega prehitavanja, deloma zaradi prehitre vožnje, deloma zaradi drugih napak in nerodnosti. Kolesarji so krivi v 9% primerov, dočim pešci, vse-

eno ali možki, ženska ali otrok, samo 8 odstotno. Spricho tega je policija izdala nove cestno-prometne naredbe, ki predvidevajo za prometne grešnike občutne kazni, zlasti pa za neprevidne vozače. Med drugim imajo prometni redarji nalogo, v gotovih primerih avtomobilom izpuščati zrak iz pnevmatik. To naj bo tudi za gosposkega vozača občutna kazen, ker ima priložnost med nameščanjem rezervnih obročov ali napihavanju praznih pnevmatik premišljevat o svojem pregrešku. V primerih težjih pregreškov proti cestnemu redu kaznujejo vozača z odvzemanjem voznega dovoljenja za krajšo ali daljšo dobo. V prometno knjižico pa tudi vpišejo vsako kazen, kar je zlasti za poklicne šoferje strašilo, da se pazijo in vozijo previdno.

Gibanje v zračnem morju**OD ČESA JE ODVISNO IN KAJ PREDPOSTAVLJA ZRAČNO LETANJE**

Če hočemo privedi pojave iz ozračja v zvezo z zračno vožnjo, tedaj si moramo najprej odgovoriti, na kaj se sploh naslanja nosilnost zraka ali možnost letanja. Iz tega spoznamo, na katera svojstva zraka in katere dogodke v njem moramo v prvi vrsti paziti.

Vsako telo občuti pri gibanju skozi drugo leto odpor, pa najsi bo to telo tekoče ali pa plinasto. Ako premikamo ploščo po zraku, tedaj opazimo, da je odpor večji, kolikor hitreje gibljemo ploščo. Z druge strani občutimo, da zahteva premikanje plošče skozi zrak mnogo manjšo uporabo moči nego skozi vodo. Že to enostavno opazovanje nas uči, da je odpor odvisen od hitrosti gibanja, z druge strani od sredstva ali od njegove gostote. Če damo naši plošči tako brzino, da je odporna sila enaka teži plo-

šče, tedaj bo zrak ploščo nosil. Vidimo torej, da je odpor zraka moč, ki ustvarja nosilnost zraka in možnost letanja.

Vidimo torej, da se izraža vpliv ozračja na možnost letanja predvsem v izpremembah njegove hitrosti in gostote. Vpliv zračnega gibanja je gotovo odločilni del vzgonske sile. Vsekakor zasluži uvaževanje tudi vpliv gostote zraka, ki je funkcija zračnega pritiska in temperature. Tudi gibanje zraka, veter, je odvisen od razlik zračnega pritiska in s tem od toplotnih razlik. Gostota, zračni pritisk, temperatura in veter so torej elementi ozračja, od katerih zavisi možnost letanja in katerih posebnosti moramo poznati, da lahko prav precenimo vire sile za jadralo letanje v zračnem morju.